
SUOMEN PUNAISEN RISTIN POLIITTISTA JA SIIHEN VERRATTAVAA TOIMINTAA KOSKEVA LINJAUS

Hyväksytty: Suomen Punaisen Ristin valtuuston kokouksessa: 18.11.2022

Voimaantulo: 19.11.2022

Tarkasteltava viimeistään: 2025

1 JOHDANTO

Suomen Punaisen Ristin toiminnassa korostuvat korkeat eettiset periaatteet sekä avunsaajien ja muiden tahojen luottamuksen säilyttäminen. Keskeistä on luottamus järjestön päätöksentekijöiden riippumattomuuteen ja puolueettomuuteen sen kaikilla tasoilla.

Tämän linjauksen tarkoituksena on varmistaa, että Suomen Punainen Risti ja sen toiminnassa mukana olevat henkilöt noudattavat perusperiaatteita erityisesti silloin, kun järjestön luottamustoimessa toimiva vapaaehtoinen:

- hoitaa tai pyrkii hoitamaan poliittista tai muuta julkista virkaa; tai
- on muuten tekemisissä poliittisten, uskonnollisten tai ideologisten järjestöjen tai liikkeiden kanssa.

Suomen Punainen Risti toimii aina Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun Kansainvälisen liikkeen perusperiaatteiden mukaisesti. Perusperiaatteet ohjaavat kaikkea toimintaamme. Tämän linjauksen kannalta olennaisimpia ovat puolueettomuus, riippumattomuus ja vapaaehtoisuus.

- Puolueettomuus: Voidakseen nauttia kaikkien osapuolten luottamusta ja auttaa kaikkia uhreja Punainen Risti pidättäytyy kannanotoista vihollisuuksien yhteydessä eikä milloinkaan sekaannu poliittisiin, aatteellisiin, uskonnollisiin tai kansallisiin ristiriitoihin. Periaatteeseen katsotaan kuuluvan, että järjestön ei tule suoraan tai toiminnallaan ottaa osaa poliittisiin kiistoihin. Keskeistä arvioinnissa on, millainen mielikuva järjestön toiminnasta voi syntyä: se ei saa ulkopuoliselle näyttäytyä olevan kysymyksessä puolueellinen. Puolueettomuus on edellytys sille, että järjestön toimintaan luotetaan kaikkien väestöryhmien keskuudessa. Luottamus puolestaan on edellytys paitsi sille, että apua voidaan antaa tilanteesta riippumatta, myös sille, että kaikki järjestön arvot jakavat ihmiset tuntevat itsensä tervetulleeksi järjestön vapaaehtoiseksi.
- Riippumattomuus: Punaisen Ristin liike on itsenäinen. Vaikka kansalliset yhdistykset toimivat humanitaarisissa tehtävissä oman maansa hallitusten apuna ja ovat maansa lainsäädännön alaisia, niiden tulee säilyttää itsemääräämisoikeutensa niin, että ne voivat aina toimia Punaisen Ristin periaatteiden mukaisesti. Suomen Punaisen Ristin osalta periaate on tuotu esille SPR-asetuksen (827/2017) 8§:ssä. Periaate tarkoittaa, että liikkeen ja kansallisten yhdistysten on vastustettava kaikkea sellaista sen toimintaan puuttumista tai vaikuttamista, joka voisi olla ristiriidassa järjestön tarkoituksen ja muiden periaatteiden kanssa. Tilanteissa on arvioitava myös, voiko syntyä mielikuva siitä, että järjestö toimisi jonkun poliittisen tai muun toimijan vaikutusvallan alaisena.
- Vapaaehtoisuus: Punainen Risti on vapaaehtoisjärjestö, jonka toiminta on kaikin tavoin pyyteetöntä. Tämä sisältää sen, että järjestön toimintaan osallistutaan halusta auttaa toisia, ei siksi, että siitä saisi henkilökohtaista etua. Henkilökohtainen etu voi tarkoittaa paitsi taloudellista, myös poliittista tai muuta etua.

Kun järjestön luottamustoimessa toimiva vapaaehtoinen osallistuu poliittiseen tai muuhun ideologiseen toimintaan, sillä voi olla vaikutusta hänen tai järjestön kyvylle noudattaa perusperiaatteita. Toiminnalla

voi myös olla vaikutusta julkiseen mielikuvaan Suomen Punaisen Ristin ja koko Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun liikkeen toiminnasta.

On kuitenkin selvää, että erityisesti paikallisessa toiminnassa voi olla ja on mukana henkilöitä, joiden poliittinen tai muuten julkinen tehtävä ei välttämättä aiheuta ristiriitoja perusperiaatteiden kanssa. Päinvastoin, hyvin verkottuneiden ja aktiivisten yhteisön jäsenten mukanaolo järjestön toiminnassa on tärkeää järjestön yhteiskuntasuhteiden ja toiminnan tehokkuuden vahvistamiseksi.

Aktiivinen poliittinen toiminta, julkinen virka tai puoluepoliittinen tausta ei ole sellaisenaan este valinnalle Punaisen Ristin luottamustehtäviin, eikä tällaiseen asemaan pyrkiminen aina johda ristiriitaan Punaiseen Ristiin liittyvän toiminnan kanssa.

2 LINJAUS

2.1 Suomen Punaisen Ristin luottamustoimessa toimivilla vapaaehtoisilla tai muuten järjestössä näkyvässä roolissa oleva toimijalla ei tule olla sellaista korkean julkisen näkyvyyden poliittista tai muuta virkaa tai tointa, joka voisi vaikuttaa kielteisesti järjestön perusperiaatteiden mukaiseen toimintaan tai mielikuvaan järjestöstä.

2.2. Arvioitaessa sitä, onko kyseessä tällainen kohdassa 2.1. viitattu toimi, otetaan huomioon esimerkiksi

- **Asianomaisen henkilön päätösvalta ja asema.** Mitä merkittävämpi tai näkyvämpi asema järjestössä on kyseessä, tai mitä tarkemmin henkilön voidaan odottaa kunnioittavan järjestön perusperiaatteita, sitä tarkemmin on arvioitava voiko virka tai toimi aiheuttaa epäselvyyttä yleisessä mielikuvassa organisaation puolueettomuudesta. Erityisen suurta varovaisuutta noudatetaan järjestön puheenjohtajan, valtuuston puheenjohtajan, hallituksen jäsenten sekä piirien puheenjohtajien kohdalla.
- **Henkilön mahdollisuudet pitää asemansa erillään järjestön työstä.** Arvioinnissa huomioidaan, kykeneekö asianomainen henkilö pitämään sidossuhteensa täysin erillään, ja näyttäytyykö tämä myös ulospäin. Kun kyseessä on sellainen poliittinen tai muu virka, jossa säännöllisesti toimitaan toimialalla, jossa myös Punainen Risti toimii, sitä herkemmin ulkopuoliselle syntyy vaikutelma siitä, että toimet ovat sidoksissa toisiinsa. Keskeistä on siten se, yhdistyykö poliittinen tehtävä yleisön mielessä Punaisen Ristin toimintaan.
- **Toiminnan yhteensopivuus järjestön arvojen ja periaatteiden kanssa.** Suomen Punainen Risti toimii aina inhimillisyyden periaatteen mukaisesti: järjestö toimii auttaakseen heikoimmassa asemassa olevia, olivatpa he keitä tahansa, yleismaailmallisia ihmisoikeuksia kunnioittaen. Näiden arvojen pitäisi olla aina läsnä kaikilla Suomen Punaisen Ristin luottamushenkilöillä, myös silloin, kun heillä on samanaikaisesti poliittinen tai muu vastaava toimi.

3 TOIMENPITEET

3.1. Järjestön luottamustoimeen pyrittäessä on tuotava esille ne poliittiset, ja muut vastaavat julkiseen toimintaan liittyvät sitoumukset, joilla voi olla vaikutusta tämän linjauksen soveltamisen kannalta.

3.2. Mikäli järjestön luottamuselimeen valitulla henkilöllä on sellaisia tässä linjauksessa viitattuja yhteiskunnallisen toiminnan kautta syntyneitä sitoumuksia, jotka voivat vaikuttaa päätöksentekoon, on ne tuotava esille. Yksittäisessä päätöksentekotilanteessa henkilön on tällöin jäävättävä itsensä päätöksenteosta. Mikäli toimi voi aiheuttaa pitkäkestoista epäselvyyttä yleisessä mielikuvassa järjestön puolueettomuudesta tai riippumattomuudesta, henkilön tulee joko luopua kyseisestä toimesta tai jättää luottamustehtävänsä Punaisessa Ristissä.

3.3. Järjestön valtakunnallisissa ja piirien luottamustoimissa toimivat henkilöt allekirjoittavat valintansa yhteydessä toimintatapaohjeet, joissa he mm. sitoutuvat siihen, että he huolehtivat toiminnassa ja päätöksenteossa järjestön riippumattomuudesta ja puolueettomuudesta, eivätkä julkisesti ilmaise

sellaisia poliittisia tai muita mielipiteitä, joilla voi olla kielteinen vaikutus järjestön puolueettomuudelle tai riippumattomuudelle **(liite)**.

3.4. Järjestön valtakunnallisessa tai piirin luottamustoimissa toimivan henkilön tulee tunnistaa ja ehkäistä ennalta tilanteita, joissa voi syntyä virheellinen mielikuva järjestön riippumattomuudesta, puolueettomuudesta tai henkilön vapaaehtoisroolissa toimimisesta.

3.5. Jos tämän linjauksen tulkinnasta tai soveltamisesta syntyy erimielisyyttä, ne ratkaistaan järjestön sovittelulautakunnassa SPR-asetuksen 57§ mukaisesti.

Liite: Luottamushenkilön toimintatapaohjeet